

Není důležité, čím se  
vyjadřuji, ale *co jsem  
schopen říct*

# Rezavé květy Čestmíra Sušky

Zima ještě zalézá pod bundu, Sochařské studio Bubeč v Řeporyjích naštěstí nehledám dlouho. Místní dobře vědí, na kterém konci vesnice žije a tvoří „jejich“ umělec. Vcházím do haly bývalého skladiště a Čestmír Suška mě vítá: „Zima je na práci s kovem nejlepší.“



Had z větve,  
jelínek s paroží  
z kořenů, prase  
z pařezu... *Leží  
tu jakési bizarní  
samorosty.*  
Ovšem z umělé  
hmoty.



**Kdosi nazval místo,** kde vznikají Suškovy křehké až mystické sochy z cisteren, kmenů stromů, skla a jiných všemožných materiálů, industriální katedrálou. Po prvních krocích zšedlou, studenou, ale důstojným klidem a zároveň energií bublající halou si uvědomuji, jak to bylo trefné. Industriální katedrála, ve které se odehrávají zázraky zrodu uměleckého díla. Oficiálně Sochařské studio Bucec.

#### Sochy, divadlo – a zase sochy

Lidským rukám podlehně jakýkoli materiál tohoto světa. To tu člověk vidí na každém kroku. Když se však hmota dostane do rukou Čestmíra Sušky, objevují se její naprosto nové, netušené významy. Mizí všednost, mizí vnějšek, objevuje se skrytý vnitřek a nečekané struktury. Perforované cisterny, vydlabané kmeny, rezavé koule naruby i nalíc... Rozhlížíme se kolem a náladu ještě podtrhuje zvuk zvenčí – doléhá sem vrčení kamenických nástrojů – otevřenými vraty vidíme muže s rouškou skloněného nad kusem kamene, kolem něj oblak prachu. „Nyní pracujeme na zakázce pro Centrální park na Praze 13, jsou to čtyři fragmenty obřích zkamenělin instalované v krajině.“

Bucec, sochařský ateliér, to je obrovská hala, původně skladiště národního podniku Drobné zboží, kde se v sedmdesátých letech minulého století skladovaly kuchyně pro obchodní dům Prior. Jejím „pánem“ je Čestmír Suška, někdejší člen legendární skupiny Tvrdohlavých (v letech 1987–1991), zakládající člen výtvarného divadla Kolotoč a pak zase sochař-solitér. Plechovou halu na kraji Prahy získal v roce 2000 od jedné společnosti. „Byli rádi, že se toho zbavili, hala byla postavená načerno, tak jsem tu stavbu nejdříve legalizoval a začal platit nájem. Se závazkem, že zde budu vykonávat něco veřejně prospěšného.“

Bucec ožívá zejména v létě, kdy se tu střídají workshopy s účastí sochařů z celého světa, konají se divadelní akce a „art safari“ jak pro místní, tak pro příchozí. Teď je tu klid. „Některé technologie v zimě prostě dělat nejdou...“

Čestmír Suška neuzivá studio sám, pravidelně sem přicházejí také různí další umělci. Stojí tu koně Michala Gabriela, krabice se skleněnými objekty Stefana Milkova. A pracují zde i mladší kolegové Sušky – Martin Pertl, Ladislav Plíhal, Lukáš Rittstein, MICL – Michal Novotný a další. Čestmír Suška mě provází koncentrovanou mikrokrájinou studia. Jako bych přitom vstoupila do stránek pracovního deníku sochaře.

#### Kout první – léta osmdesátá

Had z větve, jelínek s paroží z kořenů, prase z pařezu... Tady leží bizarní samorosty. Tak začala Suškova práce se dřevem? „Kdepak, to je umělá hmota. Inspirovalo mě, jak rádi lidé chodí do lesa a sbírají samorosty. Napadlo mě si vyrábět své vlastní – z umělé hmoty. Na drátěnou konstrukci jsem nanesl sádku, textil, na povrch umělou pryskyřici. To bylo v době, kdy jsem se věnoval divadlu. Ale to už je uzavřená kapitola. Nastala léta devadesátá, padl komunismus a já jsem ztratil potřebu sarkasmu, ironického podtextu. Přešel jsem na hlínu.“

S hlínou přišlo vnitřní světlo a Čestmír Suška se zaměřil na vnitřní prostor věcí. „Ten je dodnes důležitou součástí mé práce.“ A tak vcházíme do labyrintu žeber, podpůrných nosníků, skeletů, plastik, z nichž vyzařuje světelný zdroj, který umožňuje vnímat vnitřní prostor. Přejít zvenčí po obřích hale, sochař rozsvěcí další a další světla, vdechuje svým sochám život. Následně ožívají objekty ze dřeva. Z období, kdy Suška objevil krásu dřevěných kmenů. „Dnes už zase zkouším jiný materiál, ale dřeva se jen tak nezbavím.“

Vydlané kmeny stromů, z nichž zůstaly jen tenké křehké kostry. Tlusté kmeny, které připomínají krajky či gotické žebroví. To je další kout haly a další kapitola v deníku





## Jeho těžké a přitom *něžné cisterny* vyprávějí příběhy



### Čestmír Suška (\*1952)

- Absolvoval AVU – obor sochařství.
- V roce 1980 založil výtvarné divadlo Kolotoč, v roce 1987 spoluzakládal výtvarnou skupinu Tvrdohlavých, jejímž členem byl do roku 1991.
- V současné době působí jako nezávislý umělec. Je vedoucí osobností Sochařského studia Bubec.

Čestmíra Sušky. Tyhle kmeny vystavoval v roce 1995 na Staroměstské radnici a o dva roky později také o kousek dál v Mánesu. Pamětníci vzpomenou, že se výstava stala velkou kulturní událostí. A nejen pro Pražany ve výstavní síni, i pro lidi, kteří kolem galerie třeba jen jeli tramvají. „Začaly mi ze všech stran chodit nabídky stromů k použití a bylo jich tolik, že jsem je musel i odmítat.“

### Krajky, květy a šišky

Stromy, které pod Suškovými rukama téměř zprůhledněly, přivedly sochaře zase k jinému materiálu. Zprvu měl obavy. Ale pak zkrátka neodolal. „Dostal jsem chuť dělat něco ze skla. Došlo mi, že bych ve skle dosáhl prostorové kompozice i průhlednosti zároveň.“ A tak vznikla v roce 2002 křehká a zároveň robustní Mořská hvězdička. Potom přibyl Kabát, Osmička, Ježovka. Neboli díla z taveného skla, která se rodila ve sklárně Zdeňka Lhotského na Pelechově.

V roce 2005 Čestmír Suška odjel na stáž do amerického Vermontu. A tam se seznámil s nevyčerpatelným zdrojem inspirace: se starými rezivými železnými nádobami. Rezavé květy, proděravělá cisterna, kterou vytvořil po návratu, dnes leží tiše a důstojně před vraty haly. Prorůstá jí tráva. Žije si tu – s dalšími perforovanými i ještě nedotčenými cisternami a válci – jakýmsi vlastním životem.

Autogenem či plazmou Čestmír Suška zachraňuje starý šrot a vdechuje mu nový rozměr. Tu vykouzlí Rezavé květy, tam vyřeže Krajku, Šišku, Šupiny či Rybí kost. Spojuje oblé konce amerických kotlů a svařuje z nich dřevě průhledné koule: Chmýří, Šupinatá ozdoba, Nekonečný ubrus, Plameny, Koule s rezavými květy... „Něžnost od kusu starého železa nikdo nečeká – to spojení mě zajímá, záclony a krajky, které známe ze vzpomínek na dětství a návštěvy u babičky.“

Od té doby, co své Rezavé květy vystavil, mu nabízejí lidé a podniky nejen stromy, ale i vyřezané cisterny. Z pivovarů, lihovarů, cukrovarů. „Z Prazdroje mi nabídli osmimetrovou cisternu, už se na ni chystám. Teď ale pro změnu spojuji. Mám plné bedny vyřezaných kousků, z nichž nyní vytvářím další sochy. Je to nekonečný proces,“ říká a ukazuje mi krychli, jež vznikla právě tímto způsobem. Na jednom místě tu dlí několik prací ze Suškova amerického pobytu v roce 2005. Sochy vytvořené během jeho dalších pobytů v USA již do Evropy necestovaly, zůstaly za oceánem. Jsou vystavovány na různých místech, mají své samostatné osudy.

### Socha není mrtvá

V Řeporyjích, kousek od studia, Suška dnes i bydlí. „Návrhy dělám doma, tam je větší klid, realizace se odehrávají tady,“ doplňuje a zase zhasíná světla, která mi předtím pomohla spatřit tajemství uvnitř a vně věcí.

Při pohledu na tvárný materiál a jeho podoby mě nemůže nenapadnout, jak se umělec dívá na práce, které hmotu vůbec nepotřebují – různá videa a instalace, která se všude rojí? „Práce, které materiál opouštějí, už mě moc nebaví. Umělci se vyjadřují videy, a ne každému je to dáno. Některé instalace a videa jsou zajímavé, ale připadá mi to spíš jako sociologie, zajímavé bude, až místo sociologických výzkumů začnou vznikat sochy.“ Je vidět, že je to pro něj živé téma. „Nové obory jako počítačová grafika a staré obory jako sochy musí fungovat vedle sebe. Když někdo říká, že socha je mrtvá, je to nesmysl. Kdysi se tvrdilo, že kvůli fotografii zanikne malířství. A přitom malba žije. Jen jí někteří teoretikové umění zatracují, zatímco ji mnozí lidé v galeriích marně hledají. Není důležité, čím se vyjadřuji, ale co jsem schopen říct,“ říká ještě a zavírá vrata svého železného království. Ještě dlouho poté se mi vynořují před očima jeho těžké a přitom tak něžné cisterny, stromy a další sochy. Každá mi vypráví svůj příběh. ■